

ZŠ a MŠ Bohuslavice

Strategie prevence řešení školní neúspěšnosti žáků

Jedním z vážných problémů, které je třeba řešit a předcházet jim, je školní neúspěšnost. Jednou z možností je individuální práce s žákem, případně s jeho rodinou. Příčinou mohou být individuální rozdíly v osobnosti žáků, jejich motivace a výkonnosti, ale také rodinná výchova. Neprospěch mívá obvykle mnoho příčin, které je třeba včas rozpoznat a podchytit. Školní úspěšnost i neúspěšnost je ovlivňována jednak osobností žáka – např. Nízkou odolností vůči zátěži, poruchami učení a chování, zdravotními komplikacemi žáka, ale také nemotivujícím rodinným zázemím. Žáci jsou často ohroženi sociálně nežádoucími jevy, mají problémy ve vztazích v rodinně nebo ve škole.

Při řešení školních neúspěchů je nutná úzká spolupráce pedagogických pracovníků, zákonných zástupců a žáka samotného. Často je nutná i konzultace s odborníky.

Strategie předcházení školní neúspěšnosti vychází z Vyhlášky č. 27/2016Sb a jejím cílem je vyhledávání potencionálně neúspěšných žáků a vytváření podmínek k zlepšení jejich školní úspěšnosti.

1. Příčiny školní neúspěšnosti

a) osobnost dítěte – snížená inteligence, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká sebedůvěra, poruchy učení, poruchy chování a jiné zdravotní komplikace žáka

b) rodina – nepodnětné rodinné prostředí, rozdílné osobnostní a sociální podmínky života v rodině, nesprávné typy výchovy, složitá rodinná situace

c) nedostatky ve výchovně vzdělávacím procesu ve škole – malá aktivizace žákovy osobnosti ve vyučování, nedostatečná motivace, nerespektování vývojových hledisek a principů pedagogické práce, špatné vztahy mezi učitelem a žákem, popřípadě mezi žákem a spolužáky, konflikty ve spolupráci školy s rodinou

d) cizinec – odlišný mateřský jazyk

2. Doprovodné projevy školné neúspěšnosti

- neurotické příznaky – bolesti hlavy, břicha, nechutenství, zvracení, tiky, školní fobie, děsivé sny
- poruchy chování – záškoláctví, útky ze školy nebo domova
- obranné mechanismy – ztráta motivace, pocit méněcennosti, fantazie, regrese

3. Postoj dítěte a rodičů ke školní práci

Velmi důležitou roli hraje také postoj dítěte i rodičů ke škole a školní práci. Tento postoj závisí především na dobré motivaci a zvyšování sebedůvěry dítěte. Postoj žáka ke škole dále ovlivňují i dílčí úspěchy a neúspěchy ve vzdělávacím procesu. Žáci, kteří pracují pod úrovní svých schopností a bez zvýšeného vlastního úsilí, nejsou motivováni k lepším výsledkům a bývají ve škole nespokojeni. Neúspěch může být u žáka podnětem k většímu úsilí a snaze o zlepšení výsledků. Pokud jsou však neúspěchy příliš časté, motivace žáka se rychle snižuje.

4. Předcházení školní neúspěšnosti ze strany školy

V první řadě je nutné podrobit dítě kvalitní pedagogické, speciálně – pedagogické a případně psychologické diagnostice, aby byly odhaleny konkrétní příčiny selhávání žáka ve škole. Diagnostika žákových možností, učebních stylů a vzdělávacích potřeb nám pak umožní nastavit vhodná opatření. Je potřeba reagovat včas tak, aby žák byl schopen zastavit svůj pokles výkonu a případně se vrátit mezi „školsky úspěšné žáky“.

Možná opatření volíme individuálně na základě diagnostiky a zjištěných potřeb žáků:

a) Poruchy učení a chování, jiná zdravotní omezení a znevýhodnění: kompenzace nedostatků s pomocí speciálně pedagogických metod a postupů na základě doporučení z PPP nebo SPC, integrace žáka a vytvoření IVP.

b) Odchylka v celkové úrovni inteligence: žákovi bude stanoveno základní učivo, které po něm bude požadované podle jeho možností a schopností, vhodné metody práce, motivace – zažití úspěchu, možnost opravit si známku, individuální konzultace ve vyučování i mimo něj, spolupráce s PPP a SPC – integrace na základě IVP a realizování dalších podpůrných opatření doporučených poradnou.

c) Žáci sociálně znevýhodnění: motivace žáka k učení, spolupráce s rodinou, vytvoření podmínek pro domácí přípravu i ve škole ve volných hodinách, přístup k internetu ve škole.

d) Žáci s vysokou absencí jsou velmi často ohroženi sklouznutím do školní neúspěšnosti:

včas žákům nabídnout podporu při zvládnutí zameškané látky – plán dostudování učiva a termíny dozkoušení, konzultace s žákem a rodiči, kde se domluví zvýšený dohled nad žákem.

e) Žáci s odlišným mateřským jazykem než český: pomoc spolužáka, který vládne češtinou, v prvotní komunikaci se žákem, používat reedukační pomůcky – tabulky, gramatické přehledy, upravené pracovní listy, kartičky, počítač k vyhledávání informací, mimoslovní komunikaci. Vytvoření podpůrného opatření PO1 a plánu pedagogické podpory.

Motivace a zvyšování sebedůvěry:

- klademe na dítě přiměřené nároky
- zdůrazňujeme jeho pozitivní stránky
- oceňujeme jeho jedinečnost
- umožňujeme dítěti vyslovovat vlastní názory
- podporujeme aktivitu dítěte
- pomáháme dítěti a radujeme se z jeho úspěchů
- rozvíjíme u dítěte pocit empatie
- vyhýbáme se negativnímu srovnávání

Pedagogičtí pracovníci:

- znají žákovy vzdělávací možnosti a jsou se žákem v pravidelném kontaktu
- mají přehled o úrovni vědomostí a dovedností žáka
- spolupracují s třídním učitelem
- znají příčiny jeho nedostatků při plnění školních povinností
- znají žákovo rodinné zázemí a jeho zdravotní stav
- stanovují pravidla vzdělávacího procesu a způsoby hodnocení v daném předmětu
- efektivně podporují žáka a motivují jej ke školní práci
- nabízejí žákům a jejich zákonným zástupcům konzultace, které jsou zveřejněné na webových stránkách školy

5. Postup při řešení školní neúspěšnosti – podpůrný program

Hlavním opatřením je jednoznačně zvýšená spolupráce s rodiči.

a) Po prvním čtvrtletí třídní učitelé písemně informují rodiče žáků, kteří za toto čtvrtletí neprospívají (jsou hodnoceni známkou nedostatečný nebo dostatečný, ale vyučující vyhodnotí vývoj jako rizikový)

b) Podle zájmu je možné využít individuální konzultaci rodičů, žáka a vyučujícího

c) Pokud se situace nezlepšuje, bude nabídnut žákovi podpůrný plán

d) Pokud má žák vysokou absenci, informují se rodiče nebo se vyvolá jednání s rodiči (záleží na třídním učiteli, zda vývoj vyhodnotí jako rizikový) . Přítomni třídní učitel, žák a rodič, případně učitel předmětu, kde se už objevily problémy. Domluví se podpora žákovi tak, aby byl schopen kompenzovat svou absenci (plán práce, termíny zkoušení, obsah učiva, možnost individuální konzultace, doučování se spolužáka atd.)

e) Na závěr školního roku by měla být podpora vyhodnocena třídním učitelem

7. Plán pedagogické podpory (PLPP)

Pokud selže individuální podpora žákovi nabízí se žáku a jeho zákonným zástupcům podpurný plán. Po uzavření klasifikace na závěr školního roku je vyhodnocena jeho efektivita.

Podpurný plán pro neprospívající žáky je souhrn opatření nabízených žákům a jejich rodičům který se podpisem všech stran stává pro všechny závazným.

8. Formy a metody práce

Pro úspěšnost Podpurného programu jsou podstatné především formy a metody práce využívané učitelem, ke kterým patří zejména:

- podpurný studijní plán, tj. Stanovení přiměřeného obsahu učiva – učitel stanovuje obsah učiva určený k osvojení v rozsahu, který odpovídá žakovým vzdělávacím možnostem (intelektovým i sociálním)
- zadávání pravidelných úkolů vycházejících ze stanoveného obsahu učiva, tj. Podpurného plánu – zadání práce pro domácí přípravu – dílčí úkoly odpovídající žakovým vzdělávacím možnostem
- užívání podpurných aktivit – oznámení písemné práce, stanovení termínu zkoušení z konkrétního učiva, umožnění opakovaného opravného pokusu
- používání podpurných pomůcek při samostatné práci – přehledy, tabulky, kalkulačky, nákresy, aj dle charakteru předmětu, které pomohou žákovi lépe se orientovat v učivu
- individuální práce se žákem v rámci individuálních konzultací i v rámci vyučovací hodiny – pomoc žákovi odstranit výrazné mezery v učivu, podpora při výuce při výkladu nového učiva
- domluva konzultační hodin, kdy se učitel zve žáka na konkrétní termín v případě, že žák potřebuje opakovaně vysvětlit probírané učivo, učitel telefonicky zve rodiče současně se žákem, aby je informoval o pravidlech práce, aby se s rodiči dohodl, jak mohou své dítě podpořit
- doučování v rámci podpurného opatření PO 1

V Bohuslavicích 30.8.2024

Mgr. Martin Neoral (ředitel školy)

Mgr. Svatava Dvořáková (výchovný poradce, speciální pedagog)

Mgr. Regina Valentová (metodik prevence)

Pedagogičtí pracovníci: